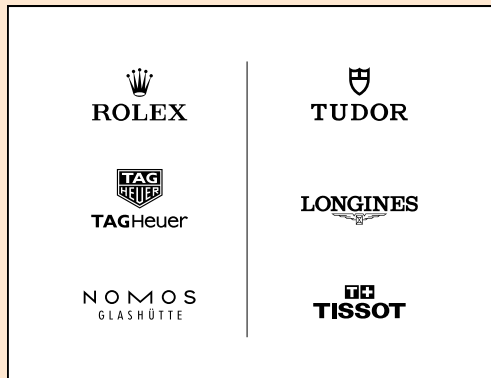

MARKAÐURINN

Miðvikudagur 1. júlí 2020

26. tölublað | 14. árgangur

FYLGIRIT FRÉTTABLAÐSINS UM VIÐSKIPTI OG FJÁRMÁL

Verið velkomin í nýja og glæsilega verslun okkar á Hafnartorgi

MICHELSEN
1909

Hafnartorg - 511 1900 - michelsen.is

TM og Kvika ræða samruna

Ekki hefur enn náðst samkomulag um helstu skilmála, en stjórnendur hafa á síðustu vikum reynt að ná saman um sameiningu.

2

Tekjufallið gæti orðið mikið

Samdráttur í eftirspurn raforku á árinu og lægra raforkuverð á meginlandinu, mun hafa töluverð áhrif á afkomu Landsvirkjunar.

4

Byggja upp græn lánasöfn

Frumúttekt Arion banka sýnir að hátt í 30 prósent af lánum til stærri fyrirtækja, geta flokkast sem græn.

6

Stærri en Ísland ræður við

Eins árs sprotafyrirtæki, stofnað af fyrrverandi lykilmönnum CCP, hefur safnað tíu milljónum evra til að byggja upp leikjafyrirtækið.

10

Forysta um að minnka losun

Atvinnulífið hefur stutt aðgerðir til að vinna gegn loftslagsbreytingum og losun gróðurhúsalofttegunda og mun gera það áfram.

12

Skortsala nauðsynleg

Lífeyrissjóðir of umfangsmiklir. Heimili þurfa skattalega hvata til hlutabréfafjárfestinga. Velta á íslenska markaðnum sambærileg Norðurlöndum → 8, 9

En það getur samt ekki verið heilbrigt að það séu svona fáir ákvörðunaraðilar á verðbréfamarkaði.

Magnús Harðarson,
forstjóri Kauphallarinnar

FRÉTTABLAÐID/VALLI

Sjónmælingar eru okkar fag

Tímamantanir á opticalstudio.is
og í síma 511 5800

Optical Studio
SMÁRALIND • HAFNARTORG • KEFLAVÍK

45

1975 | Sérfræðingar í bílum | 2020

Opel Ampera-e – til afgreiðslu strax!

ÓBREYTT VERÐ

OPEL AMPERA-E ER **100%** RAFMAGN

- Kemst lengra en þú heldur
- Rúmar meira en þú heldur
- Er sneggri en þú heldur
- 60 kWh battery
- Allt að 423 km. drægni*
- 204 hestöfl, 360 Nm

Ampera-e Innovation - 60 kWh
Verð 4.790.000

OPEL GOES ELECTRIC

Kynntu þér þína drægni á opel.is

*Samkvæmt WLTP staðli.

Reykjavík
Krókhálsi 9
Sími: 590 2020

Opið
Virka daga 9–18
Laugardaga 12–16

Reykjanesbæ
Njarðarbraut 9
Sími: 420 3330

Bilabúð
Benna
Sérfræðingar í bílum

Tekjufall gæti orðið töluvert á árinu

Samdráttur í eftirspurn raforku á árinu og lægra raforkuverð á meginlandinu mun hafa töluvert áhrif á afkomu Landsvirkjunar. Hörður Arnarson forstjóri segir að brugðist verði við með því að draga úr raforkuframleiðslu. Engar áhættuvarnir eru fyrir hendi á bókum Landsvirkjunar vegna verðbreytinga á Nord Pool. Horfur fyrir kísilmálm slæmar að sögn matsfyrirtækis.

Allar líkur eru á því að kísilmálmverksmiðjan á Bakka muni starfa til langrar framtíðar, enda eru langtímahorfur eftirspurnar málsins óbreyttar, þrátt fyrir yfirstandandi erfiðleika. Ábyrgðir eru fyrir hendi vegna orkukaupasamnings PCC og Landsvirkjunar, sem tryggja hluta af tekjuflæði Landsvirkjunar þrátt fyrir rekstrarerfiðleika PCC, segir Hörður Arnarson forstjóri Landsvirkjunar.

Tilkynnt var í síðustu viku að PCC myndi drepa á kísilmálmverksmiðju sinni á Bakka. Stórum hluta starfsmanna var í kjölfarið sagt upp. Ekki er ljóst hvort eða hvenær verksmiðjan verður aftur gangsett, en forsvarsmenn fyrirtækisins hafa sagt að markaðsaðstæður muni ráða því.

„Það er mikill munur á þessari verksmiðju og þeirri í Helguvík. Hún er tæknilega fullkonnari og mikill vilji meðal heimamanna til að halda henni í rekstri. Þessi verksmiðja verður enn á sínum stað og mun að mínu mati starfa áfram í framtíðinni,“ segir Hörður.

Talsverður samdráttur eftirspurnar

Ásamt rekstrarerfiðleikum PCC er fjöldi annarra þátta sem verka með neikvæðum hætti á rekstur Landsvirkjunar um þessar mundir. Hrun orkuverðs á Nord Pool-raforkumarkaðnum í Evrópu, minni eftirspurn innan íslenska kerfisins og tímabundnir afslættir á orkuverði Landsvirkjunar, munu allir verka til töluverðrar tekjulækkunar fyrirtækisins á þessu ári.

„Þegar eftirspurn dregst saman nýtum við tímann til að ráðast í viðhald. Við drögum þá úr afköstum kostnaðarsömum eininganna, sem eru jarðvarmavirkjanir. Svo fer orka til spillis ef miðlunarlón verða yfirfull og við þurfum að láta renna framhjá virkjunum,“ segir Hörður.

Í uppgjöri Landsvirkjunar fyrir fyrsta fjórðung ársins kom fram að 12 milljörðum króna yrði varið á næstu þremur árum til ýmis konar viðhaldsverkefna.

Að sögn Harðar áætla Landsvirkjun að samdráttur eftirspurnar raforku muni nema að minnsta kosti einni teravattstund á þessu ári, eða á bilinu 6-8% frá síðasta ári.

„Tekjusamdráttur Landsvirkjunar á fyrsta fjórðungi nam um 10% milli ára, en við sögðum þá að annar fjórðungur yrði verri,“ segir hann.

Í uppgjöri fyrsta fjórðungs þessa árs kom fram að raforkusala Landsvirkjunar hefði dregist saman um 3.4 prósent samanborðið við sama tímabil í fyrra. Í skýringum með ársreikningi stendur að óvissa sé uppi um áhrif COVID-19 á rekstur fyrirtækisins en þó sé rekstur fyrirtækisins talinn traustur.

Þrátt fyrir að tekjusamdráttur Landsvirkjunar geti orðið töluverður á þessu ári er einnig vert að hafa í huga að árið 2019 var hið besta í sögu fyrirtækisins.

Hefur áhrif á arðgreiðslu

„Mörg orkufyrirtæki í Evrópu eru að horfa upp á fjórðungstekjusamdrátt eða meira á öðrum fjórðungi, en þetta mun allt koma í ljós í uppgjöri annars fjórðungs.“

Almennt standa þau fyrirtæki sterkt sem missa fjórðung tekna sinna en skila samt hagnaði. Eg reikna ekki með öðru en að Landsvirkjun skili hagnaði á þessu ári þrátt fyrir allt saman, enda hafa skuldir verið lækkaðar um 150 milljarða króna á síðustu 10 árum,“

Dregið verður úr rafmagnsframleiðslu til að bregðast við minnkandi eftirspurn stórnotta. Orka fer forgörðum ef opnað er á yfirföll. FRÉTTABLAÐIÐ/GVA

Landsvirkjun mun finna fyrir verri afkomu viðskiptavina. FRÉTTABLAÐIÐ/ERNIR

Fitch Ratings: Horfur slæmar fyrir kísilmálm

Tveimur dögum áður en PCC tilkynnti um að slökkt yrði á verksmiðjunni á Bakka, sendi matsfyrirtækið Fitch Ratings frá sér uppfært lánshæfismat fyrir Ferroglobe PLC.

Ferroglobe er stærsti framleiðandi kísilmálm í Vesturlöndum. Í umfjöllun Fitch kemur fram að verð á kísilmálmblöndum hafi lækkað um 15-20% á árinu 2019.

Verð er einnig talið muna lækka á þessu ári og að viðsnúningur verði í fyrsta lagi á næsta ári og að batinn verði „hægur og viðkvæmur.“

Fitch reiknar með að eftirspurn muni dragast saman á þessu ári, bæði í Bandaríkjunum og í Evrópu, einkum vegna þess að eftirspurn bílaframleiðenda verði lengi að taka við sér.

Verðhrun á Nord Pool-markaðnum

Milt veður og mikil vætutið í vetur í Skandinavíu hafði þau áhrif að miðlunarlón, einkum í Noregi, voru barmafull í vor. Afleiðingin var sú að verð á Nord Pool-raforkumarkaðnum hrundi, eftir því sem vormánuðir nálguðust. Meðalverð ársins 2018 var um 44 evrur á megavattstund og meðalverð 2019 var 39 evrur á megavatt-

stund. Í desember síðastliðnum mældist meðalverð 37 evrur. Í janúar stóð meðalverðið í 24 evrum og hefur svo lækkað statt og stöðugt síðan þá, fyrir utan skammvinnan bata í maí. Til að bæta gráu ofan á svart verða kjarnorkuver í Svíþjóð endurræst í júlí, sem mun bæta allnokkrum magni af uppsettu afli á norræna raforkumarkaðinn.

Tekjusamdráttur Landsvirkjunar á fyrsta fjórðungi nam um 10% milli ára, en við sögðum þá að annar fjórðungur yrði verri.

Hörður Arnarson, forstjóri

segir hann og bætir við: „Þetta hefur áhrif á arðgreiðslu til ríkissjóðs á þessu ári.“

Forsendubrestur

Mikil lækkun á Nord Pool-raforkumarkaðnum í Evrópu kemur illa við Landsvirkjun, en nýjasti raforkusamningur fyrirtækisins við Norðurál sem tók gildi í nóvember síðastliðnum, tekur mið að því verði. Meðalverð í nóvember síðastliðnum var um 42 evrur, en meðaltal í júní á þessu ári var ríflega 3 evrur. Landsvirkjun hefur ekki keypt neinar áhættuvarnir gegn sveiflum á Nord Pool-verðinu, sem hefur lækkað um meira en 90% síðastliðið hálf ár.

„Norðurál kaupir um það bil 1,6 teravattstund af okkur á hverju ári og eru því kaupandi um 11 prósent af okkar framleiðslu, þó þeir hafi aldrei náð sama hlutfalli í okkar tekjum. En það hefur komið mjög á óvart hvernig Nord Pool hefur þróast.“

Þarna er ákveðinn forsendubrestur sem hefur átt sér stað, sem

tengist inngripum stjórnvalda með að loka mörkuðunum,“ segir Hörður.

Auk fullra miðlunarlóna, einkum í Svíþjóð og Noregi, hefur mikill samdráttur eftirspurnar rafmagns í Evrópu þrýst rafmagnsverði niður á við.

Samningaviðræðum hætt

Norðurál og Landsvirkjun áttu í samræðum um að breyta raforkusamningnum sem tók gildi síðasta haust, að frumkvæði Norðuráls. En eftir því sem leið á haustið og Nord Pool-verðið seig niður á við, þvætt áhugi Norðuráls á því að breyta samningnum, að sögn Harðar.

„Ástæða þess að við vörðum ekki samningana fyrir yfirstandandi ár, er að það lá í loftinu að við myndum endursemjast við Norðurál, en sú varð svo ekki raunin,“ segir forstjóri Landsvirkjunar.

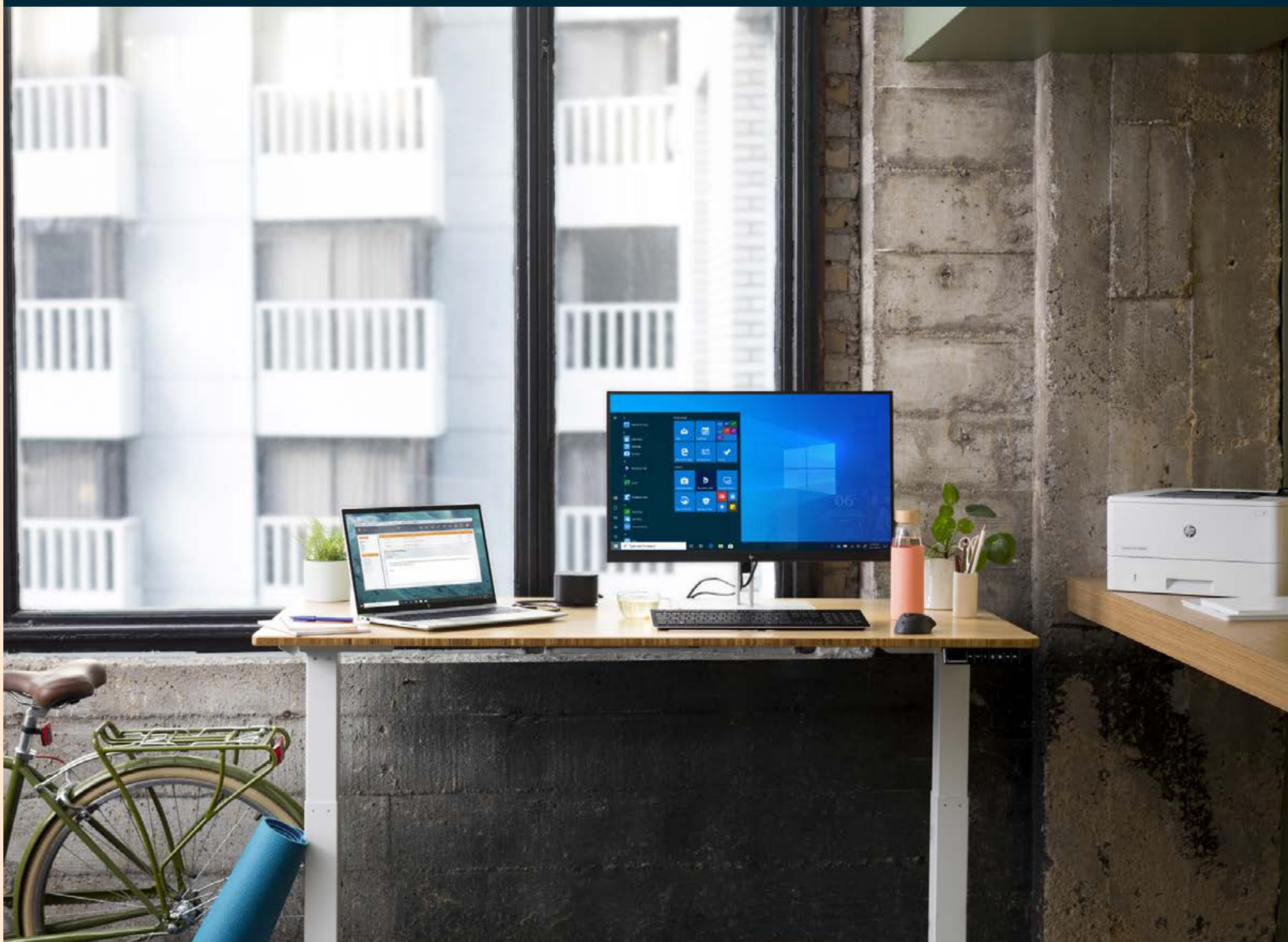
Núgildandi samningur Landsvirkjunar og Norðuráls gildir til loka ársins 2023, en framlengingin sem tók gildi í nóvember var undirrituð á árinu 2016. Landsvirkjun uppfyllir um það bil þriðjung af raforkuþörf álfversins á Grundartanga.

Fyrri samningur Landsvirkjunar og Norðuráls var tengdur við álverð, en það hefur verið stefna Landsvirkjunar á undanförunum árum að afgangi raforkusamninga álverði og miða frekar við raforkuverð í Evrópu.

thg@frettabladid.is

Kerfi sem þurfa enga upphafsfjárfestingu

Ert þú að binda fjármuni á réttum stað? Fjárfestu í kjarnastarfsemi þinni og láttu okkur um að reka tölvukerfin.

Við bjóðum hýsingar- og rekstrarlausnir sem mæta kröfum nútímalegs atvinnulífs

 Windows 10 Pro

Opin Kerfi

Ennþá meira úrval af listavörum

WorkPlus
Strigar frá kr. 195

kolibri®

Kolibri trönur
í miklu úrvali, gæða-
vara á góðu verði

Kolibri penslar
Handgerðir þýskir penslar
í hæsta gæðaflokki
á afar hagstæðu verði

Listverslun.is

AMSTERDAM
dream - create

van Gogh
The Quality Brand

REMBRANDT
The Professional Choice

2019
Framúrskarandi
fyrirtæki

Verkfæralagerinn

Smáratorgi 1, 201 Kópavogi, sími 588 6090, vl@verkfaeralagerinn.is
Mán.-fim. kl. 9-18, fös. kl. 9-18:30, lau. kl. 10-18, sun. kl. 12-17

Þórður
Gunnarsson
thg@frettabladid.is

Magnús Harðarson tók við sem forstjóri Nasdaq Iceland í október síðastliðnum. Hann hefur starfað hjá Nasdaq á Íslandi frá árinu 2002 og var staðgengill forstjóra frá árinu 2011, en Páll bróðir Magnúsar gegndi forstjórastarfinu á árunum 2011-2019. Magnús segir að sú efnahagskrísan sem nú ríður yfir heiminn komi við Ísland á annan hátt en síðast: „Við erum ekki sér á báti eins og árið 2008, við höfum meira og minna fylgt sveiflunum erlendis,“ segir hann og bætir því við að velta í Kauphöllinni hafi haldist þökkaleg í gegnum verstu krísuna.

„Þegar faraldurinn kemur inn af fullum þunga þá hörfa flestir viðskiptavakar af hlutabréfamarkaði eins og þeir geta. Þeir segja ekki upp vaktinni, heldur nýta sér ákvæði í samningum til að draga sig út. Þeir nýta sér ákvæði rétt upp úr miðjum mars og verðbil kaup- og sölutilboða jókst töluvert. Það dró úr virkni markaðarins. Núna eru hlutirnir hins vegar komnir aftur í meira og minna samt horf,“ segir Magnús.

Umfang lífeyrissjóða

Fjárfestar og aðrir markaðsaðilar nefna reglulega að velta á íslenskum verðbréfamarkaði, einkum í hlutabréfum, þurfi að vera meiri svo að verðmyndun sé betri. Bent hefur verið á að risavaxin hlutdeild íslenskra lífeyrissjóða í skráðum félögum, kunni þar að eiga hlut að máli. Fjárfestingastefna lífeyrissjóðanna, sem byggist upp á langtímaströðutökum í félögum hefur þar nokkuð að segja. „Lífeyrissjóðirnir okkar eru öflugir og ekkert nema gott um það að segja. Þeir starfa auðvitað innan ákveðins lagaramma og fjárfestingum þeirra eru settar ákveðnar skorður. En það getur samt ekki verið heilbriggt að það séu svona fáir ákvörðunaraðilar á verðbréfamarkaði. Með umfangi þeirra á markaði eru mikil völd sem safnast á fárra hendur. Þetta er ekki bara spurning um markaðinn, heldur líka mögulega samkeppnissjónarmið og valdreifingu. Það er gott að hafa sterka lífeyrissjóði en þeir eru alltumlykjandi á skráðum markaði á Íslandi,“ segir forstjórinn.

Hin hliðin á umfangi lífeyrissjóða á markaði, er takmörkuð bein þátttaka einstaklinga á hlutabréfamarkaði. „Töluverður hluti af launum fólks fer inn í lífeyrissparnað og í einhverjum tilfellum er ekki mikill afgangur af launum til að ráðstafa í fjárfestingar. Þess vegna höfum við bent á að það gæti verið snjallt að fólk fái að ráðstafa séreignasparnaði inn á sérstaka fjárfestingareikninga, sem yrðu helgaðir skráðum verðbréfum,“ segir Magnús.

„Ef við lítum á heildarveltu sem hlutfall af markaðsvirði, þá erum við á svipuðum stað og hin Norðurlöndin. Hins vegar er það svo að hlutfall stórra viðskipta milli tveggja aðila sem eiga sér stað í gegnum síma, frekar en í gegnum tilbodshliðarnar á markaðnum, er herra hér en á hinum Norðurlöndunum.“

MSCI breytir miklu

Nokkur tíðindi voru í síðustu viku þegar tilkynnt var að Ísland yrði tekið inn í vaxtarvísitölu MSCI, en fyrirtækið er einn stærsti útgefandi vísitalna á heimsvísu. Hlutabréfa-verð tók kipp upp á við í kjölfarið, en vænst er jákvæðra áhrifa vegna þessa á hlutabréfaverð hýrlendis. Ýmsir verðbréfasjóðir erlendis fjárfesta í samræmi við samsetningu vísitölnnar og því gæti innflæði erlends fjármagns átt sér stað á markaðinn hýrlendis, vegna þessarar breytingar.

„Stærsti sjóður sem ég veit af sem fjárfestir í samræmi við vaxtarvísitölu MSCI, er í rekstri Blackrock og er um 50 milljarðar að stærð. Það myndi þá þýða innflæði upp á 2-3 milljarða króna. Ég held hins vegar að þessi flokkun Íslands inni í vísitölnni muni lada að ýmsa aðra fjárfesta en vísitölusjóði og hin óbeinu áhrif verði meiri. Það er auðvitað ekki hægt að áætla það með raunhæfum hætti, en það kæmi mér á óvart ef það væri undir nokkrum tugum milljarða króna,“ segir Magnús.

Magnús Harðarson, forstjóri Kauphallarinnar, segir að bæta þurfi lagalegt umhverfi og svigrúm markaðsaðila til verðbréfalána. Slíkt sé mikilvægt fyrir eðlilega verðmyndun.

Umfang lífeyrissjóða hamlar verðmyndun

Ef við lítum á heildarveltu sem hlutfall af markaðsvirði, þá erum við á svipuðum stað og hin Norðurlöndin.

Umfang og stærð lífeyrissjóða á hlutabréfamarkaði hamlar eðlilegri verðmyndun á markaði. Takmörkuð þátttaka einstaklinga á hlutabréfamarkaði markast að hluta til af skattalegum hvötum til annars konar fjárfestinga. Velta á íslenskum hlutabréfamarkaði, sem hlutfall af markaðsvirði skráðra félaga, er sambærileg á Íslandi og hinum Norðurlöndunum.

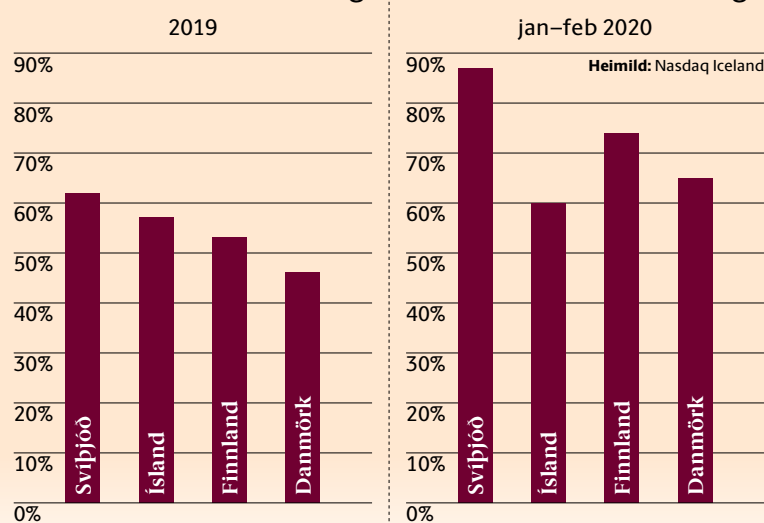
tölu MSCI, er í rekstri Blackrock og er um 50 milljarðar að stærð. Það myndi þá þýða innflæði upp á 2-3 milljarða króna. Ég held hins vegar að þessi flokkun Íslands inni í vísitölnni muni lada að ýmsa aðra fjárfesta en vísitölusjóði og hin óbeinu áhrif verði meiri. Það er auðvitað ekki hægt að áætla það með raunhæfum hætti, en það kæmi mér á óvart ef það væri undir nokkrum tugum milljarða króna,“ segir Magnús.

Ísland á meira inni

Hann telur þó að íslenski markaðurinn eigi töluvert inni þegar kemur að hlutdeild í erlendum vísitölum: „Ég tel að við höfum komið inn í vísitölu MSCI á of lágu þrepi. Við erum með gæði sem ættu að setja okkur í næsta gæðaflokk fyrir ofan. Ástæðuna fyrir því að við förum inn í þessa

Heildarvelta

sem hlutfall af samanlögðu markaðsvirði skráðra félaga

vísitölu á þessu stigi nú, tel ég að sé sú að við erum nýkomin út úr gjaldreyrshöftum, það eru ekki nema 12 ár síðan þeim var komið á og þau voru bara nýlega afnumin að fullu. MSCI hafði áður vísað í áhyggjur erlendra fjárfesta gagnvart höftunum. Við höfðum auðvitað farið yfir hina sterku stöðu hagkerfisins; sterka skuldastöðu hvernig sem það er brotið upp, góðan gjaldreyrisforða og svo framvegis. Svo má auðvitað nefna að stærsta útflutningsgreinin, ferðaþjónustan, stöðvaðist algjörlega í apríl og enginn talaði um gjaldreyrshöft. Seðlabankinn greip meira að segja inn í markaðinn í maí til að koma í veg fyrir að krónan styrktist of mikið. Þetta eykur trúverðugleika markaðarins mikið.“

Skráningar banka mikilvægar
Magnús nefnir að stækkun markaðarins með skráningu fyrirtækja

Ömyndun á markaði og stuðli að betri eignastýringu.

Vildu útvíkka fjárfestingaumboð Kríu

Ríkisstjórnin kynnti nýlega til sögunnar nýtt fjárfestingaverkefni, sem ætlað er að styðja við nýsköpun og frumkvöðlastarf. Verkefnið er í formi sjóðs sem ber heitið Kría og byggir á því að ríkið leggur til fjármagn í nýsköpunarverkefni, gegn því að einkafjármagn komi inn á móti. Nasdaq Iceland sendi inn umsögn til Alþingis um frumvarpið og lagði til útvíkkun úrræða í frumvarpinu, til að ná fram samþærilegum markmiðum og frumvarpið. Tillögur Kauphallarinnar sneru að sprota- og nýsköpunarfyrirtækjum sem eru tilbúin að sækja sér fé á hlutabréfamarkaði.

„Það hefði verið gott að frumvarpið hefði verið útvíkkað, þannig að fjárfestingarstefnan gæti líka tekið til félaga sem væru komin aðeins lengra í sinni

uppbyggingu, það er fyrirtæki sem eru komin aðeins lengra í sinu ferli. Kría tekur til fyrirtækja sem eru komin af frumstigi og þurfa fjármögnun til að taka næsta skref. Við vildum að frumvarpið tæki líka til fyrirtækja sem eru á næsta stigi eftir það, kannski komin með 10-20 starfsmenn, góðan viðskiptamannahóp, gott vöruframboð og þurfa kannski fjárfestingu upp á 200-300 milljónir til að færast áfram,“ segir hann.

Magnús bendir á að í Svíþjóð geta slík fyrirtæki oft sótt sér fjármögnun á hlutabréfamarkaði og fjármögnun þar er borin uppi af einstaklingum: „Þetta vantar svolítið hér, en í Svíþjóð eru skattalegir hvatar fyrir einstaklinga til að fjárfesta í hlutabréfum.“

Í Evrópu er lítið á verðbréfalán sem hluta af skilvirkri eignastýringu, á meðan túlkunin hér snýr frekar að áhættustýringu. Það er rakið mál að lífeyrissjóðir og verðbréfasjóðir geti lánað bréf

í stærri kantinum gæti haft mikið að segja. Skráningar Íslandsbanka og Landsbanka skiptu þar mestu máli. „Að fá inn þessa stóru bita í Kauphöllina myndi breyta ámynd markaðarins, enda byrja fjárfestar oft á því að fjárfesta í þessum stærri fyrirtækjum, eins og Marel og Arion banka. Þegar fjárfestarnir eru komnir inn eru þeir miklu líklegri til að auka sínar stöður í minni, skráðum fyrirtækjum. Ég held að skráningar ríkisfyrirtækja á borð við Isavia myndu líka hjálpa.“

Íslandsbanki hafði fyrirhugað

skráningu í lok þessa árs eða byrjun þess næsta. „Það gæti frestast um allt að ár, en það er líka hægt að horfa til markaðsvirðis Arion banka til að gera sér betur grein fyrir hvernær Íslandsbanki gæti komið inn á markað,“ segir Magnús.

Þegar gengi Arion banka er komið nálægt því sem var fyrir krísuna sem hófst í mars, þá gætu hagsmunaaðilar séð fyrir sér að tækifæri væri að myndast til að skrá Íslandsbanka, bætir hann við.

Hvað varðar aðrar skráningar en Íslandsbanka, segir Magnús að öll slík plön séu á is um þessar mundir. Á það einkum og sér í lagi við fyrirtæki tengd ferðaþjónustu. „Þó verður líka að nefna fyrirtæki sem koma sterk eða jafnvel sterkari út úr COVID-krisunni, til að mynda fyrirtæki á sviði líftækni, heilbrigðisþjónustu og rekstur sem snýr að fjarþjónustu og tæknilausnum af ýmsu tagi. Þar gætu leynst tækifæri.“

Skortsala nauðsynleg

Samkvæmt túlkun Fjármálaeftirlitsins frá árinu 2007, er lífeyrissjóðum óheimilt að lána verðbréf, þar sem slík aðgerð er ekki tiltekin sem heimil fjárfesting samkvæmt lögum um lífeyrissjóði. „Ég er ekki sammála þessari afstöðu, þar sem verðbréfalán er ekki fjárfesting, en þetta er staða mála í dag,“ segir Magnús.

„Annað mál er að heimildir verðbréfasjóða til að lána bréf eru mun takmarkaðri en það sem tíðkast í Evrópu. Að mínu mati þyrfti að

Skattalegir hvatar verðbréfafjárfestinga einstaklinga á Norðurlöndunum

Á hinum Norðurlöndunum er einstaklingum heimilt að færa hluta tekna inn á sérstaka fjárfestingareikninga. Í einhverjum tilfellum er heimilt að færa fé inn á þessa reikninga fyrir tekjuskatt og skattlagt er við úttekt. Í Svíþjóð og Noregi getur hver einstaklingur átt marga reikninga, en í Danmörku og Finnlandi er hverjum einstaklingi heimilt að opna einn reikning.

Svíþjóð (lögfest 2012)

- Heimilt að fjárfesta í skráðum verðbréfum
- Kaup og sala verðbréfa er skattfrjálst
- Sérstakur eignaskattur, í stað fjármagnstekjuskatts. Sá skattur miðast við áhættulausa ávöxtun ríkisbréfa, auk lágs álags ofan á hana. Skatt þarf að greiða óháð ávöxtun
- Einstaklingar eru beinir eigendur bréfa og geta kosið á hluthafafundum
- Tap af fjárfestingareikningi er frádráttarbært frá skatti

Noregur (lögfest 2017)

- Heimilt að fjárfesta í skráðum verðbréfum og verðbréfasjóðum
- Kaup og sala verðbréfa og hlutdeildarskirteina er skattfrjálst
- Hagnaður er ekki skattlagður nema við úttekt og tap ekki frádráttarbært frá skatti, nema þegar reikningnum er lokað. Hægt er að taka út skattfrjálst, upp að því marki sem hefur verið lagt inn
- Skattur var 31.68% árið 2019 að frádreginni áhættulausri ávöxtun
- Frá árinu 2019 eru arðgreiðslur ekki skattlagðar fyrr en við úttekt

Danmörk (lögfest 2019)

- Heimilt að fjárfesta í skráðum verðbréfum og verðbréfasjóðum
- Einstaklingar geta lagt fyrir riflega 7 þúsund evrur (1,1 m.kr) á ári inn á fjárfestingareikninga. Að hámarki fjórfalda þá upphæð má leggja inn
- Hægt að leggja inn á reikninga á árunum 2019-2022
- Skattlagt 17% á ári, samkvæmt lögum um óinnleystan hagnað hlutabréfa
- Skattfrjálssar úttektir

Finnland (lögfest 2020)

- Heimilt að fjárfesta í skráðum verðbréfum
- Að hámarki 50 þúsund evrur (7,8 m.kr) á hverjum reikningi
- Engin skattlagning á meðan fjármunir eru ekki hreyfðir af reikningi
- 30% skattur á hagnað, ef hagnaður meiri en 30 þúsund evrur þá er skattur 34%

En það getur samt ekki verið heilbriggt að það séu svona fáir ákvörðunaraðilar á verðbréfamarkaði. Með umfangi þeirra á markaði eru mikil völd sem safnast á fárra hendur. Þetta er ekki bara spurning um markaðinn, heldur líka mögulega samkeppnissjónarmið og valldreifingu.

hins vegar er lengri hefð þar fyrir fjárfestingum einstaklinga í hlutabréfum, samanborið við Ísland. Magnús nefnir að hrun íslenska fjármálamarkaðarins hafi vissulega ekki aukið áhuga Íslendinga á hlutabréfafjárfestingum á Íslandi.

Að sama skapi hafa verið skattalegir hvatar til að fjárfesta í húsnæði á síðustu árum með lagaþreyingu um séreignasparnað.

„Svo er líka skattalega hagkvæmt að borga sem mest í lífeyrissjóði fyrir þá sem geta notað séreignarsparnað til húsnæðiskaupa, en fjármunir sem einstaklingar hefðu mögulega ráðstafað í hlutabréfafjárfestingar í eigin nafni enda þar, í séreignasparnaði lífeyrissjóðanna.“

Erlendir fjárfestar hverfa

Á síðustu misserum hefur borðið á því að erlendir fjárfestar hafi selt sig út úr skráðum félögum á Íslandi, að Marel undanskildu. Magnús segir að margþættar skýringar séu á því. Meðal annars úttektir úr þeim sjóðum sem áttu hluti í skráðum félögum á Íslandi. Að sama skapi hafi almennt versandi efnahagshorfur dregið úr áhættusækni fjárfesta og meiri sókn í seljanlegri eignir.

Bandarísk ríkisbréf eru til dæmis talin seljanlegri og öruggari eign en íslenskt hlutabréf. Magnús segir að sérstaklega á undanförunum misserum hafi nánast verið örökkrétt mikil sókn í Bandaríkjadali: „Til dæmis hefur dollarinn haft ákveðna fylgni við COVID-19, þegar horfur versnuðu með COVID-19 á heimsvísu, þá hækkaði dollarinn.“

Skráningar auki sátt

Sátt um skipan sjávarútvegsmála á Íslandi, eða öllu heldur skortur á sátt, er sífellt til umræðu á Íslandi. Þegar mest var voru 19 sjávarútvegsfyrirtæki skráð á markað á Íslandi. Í dag er Brim eina íslenska sjávarútvegsfyrirtækið sem er skráð í Kauphöll.

Magnús nefnir að skráning sjávarútvegsfyrirtækja hefði í för með sér tækifæri fyrir alla Íslendinga til að eignast hlut í sjávarauðlindinni. „Það þýddi að eignarhald á aflaheimildum myndi dreifast víðar um þjóðfélagið, sem gæti skapað aukna sátt um núverandi kerfi.“

Auka þarf hlutdeild heimila

Þegar lítið er á beina eigendur skráðra hlutabréfa á Íslandi eiga einstaklingar og heimili aðeins um 4% af heildinni. Í Svíþjóð er þetta hlutfall margfalt hærra, en

Leggja drög að leikjafyrirtæki sem er stærra en Ísland mun ráða við

Hópur sérfræðinga í tölvuleikjum á Íslandi er tiltölulega fámennur. Mainframe fékk fjármagn frá Andreessen Horowitz, einum þekktasta vísisfjárfesti í heimi. Eins árs sprotafyrirtæki, stofnað af fyrrverandi lykilmönnum CCP, hefur safnað um tíu milljónum evra til að byggja upp leikjafyrirtækið. Er með skrifstofur í Finnlandi og á Íslandi. Streymisveitur fyrir leiki breytir myndinni.

Helgi Vífill
Júliusson
helgivifill@frettabladid.is

Leggt var upp með að tölvuleikjafyrirtækið Mainframe Industries, sem meðal annars var stofnað af meðstofnanda CCP og hefur fengið fjármögnun frá Andreessen Horowitz, yrði stærra en Ísland eitt og sér myndi ráða við. Þess vegna var brugðið á það ráð að stofna fyrirtækið í Finnlandi og vera með skrifstofur þar og á Íslandi. Þetta segir Þorsteinn Högni Gunnarsson, forstjóri og einn stofnenda leikjafyrirtækisins.

Mainframe Industries hefur safnað um tíu milljónum evra, jafnvirði 1,6 milljarða króna, til að standa að uppbyggingunni. Fyrirtækið er rúmlega eins árs.

„Á Íslandi er mikið af hæfu fólki sem starfað hefur hjá CCP og fleiri fyrirtækjum en þetta er tiltölulega lítill hópur enn, ef til vill nokkur hundruð manns“, segir Þorsteinn Högni. Hann var framkvæmdastjóri viðskiptaþróunar hjá CCP í sjö ár.

Finnland áhugavert

„Finnland er sérstaklega spennandi hvað þetta varðar, þar er stór og öflugur leikjageiri“, segir hann og nefnir að um fimm þúsund manns starfi þar við hann. Þekkt tölvuleikjafyrirtæki eins og Supercell, sem meðal annars bjó til Clash og the Titans, og Remedy Games hafa sprottið þar upp.

„Við erum að reyna að búa til sýndarheim sem milljónir manna munu kalla heimili sitt, vonandi til margra ára“, segir Þorsteinn Högni um leikinn. Um er að ræða fjölnotanda leik sem fjölmargir geta spilað á sama tíma, eins og í tilvikum krúnudjásns CCP, Eve Online. Ekki hefur verið upplýst um hvert sögu-svið leiksins er.

Hugmyndin að leiknum kviknaði fyrir nokkuð mörgum árum hjá Reyni Harðarsyni, einum af meðstofnendum CCP, en hann hafði hvorki fundið tæknilegu leiðina né rétta teymið sem gæti framkvæmt hana fyrir en nú.

Þorsteinn Högni, Reynir og Kjartan Emilsson, sem meðal annars var yfirleikjahönnuður hjá CCP, stofnuðu saman sprotafyrirtækið Sólfar Studios árið 2014 í því skyni að framleiða efni fyrir sýndarveruleika. „Við ákváðum að venda kvæði okkar í kross“, segir hann og hafist var handa við að leggja drög að nýja leiknum undir merkjum Mainframe Industries.

„Í okkar tilviki þekkti einn af meðstofnendum okkar frá Finnlandi einn af meðeigendum Andreessen Horowitz,“ segir Þorsteinn Högni um það hvernig Mainframe fékk fund með vísisjóðnum. MYND/ADSEND

Við erum að reyna að búa til sýndarheim sem milljónir manna munu kalla heimili sitt, vonandi til margra ára.

Streymisveitur fyrir leiki

Að sögn Þorsteins Högna var hvatinn að stofnun fyrirtækisins öðrum þræði „að við vorum að sjá gríðarlegar breytingar“ á leikjageiranum með tilkomu streymisveitna fyrir leiki í anda Spotify og Netflix. „Allt byggt á því að leikjum er streymt í tækið sem spilað er á hverju sinni“, segir hann.

Leikir eins og EVE Online eru hannaðir fyrst og fremst fyrir vel útbúna PC-tölvur. „Ný tækni gerði það að verkum að hægt var að búa til leik eða sýndarheim sem myndi ná til miklu stærri hóps leikmanna en áður hefur verið hægt“, segir hann.

Finnar og Íslendingar stofnuðu Mainframe

Það starfa 27 manns hjá Mainframe Industries og stefnt er að því að fjöldinn verði um 40 í lok árs. Þorsteinn Högni vekur athygli á að meðal annars sé verið að leita að starfskröftum á Íslandi.

Stofnendur Mainframe eru 13. Fimm Finnar og sjö Íslendingar. „Það er óvanalegt að svo stór hópur komi að stofnun sprotafyrirtækis en okkur þótti það nauðsynlegt því verkefnið er til-

tölulega flókið og því þótti okkur mikilvægt að stofnendahópurinn væri öflugur“, segir Þorsteinn Högni. Hver og einn í hópnum hafi um 20 ára reynslu, hver á sínu sviði. „Það hjálpaði okkur að safna fjármagni.“

Þorsteinn nefnir að Íslendingarnir sem fóru af stað með Mainframe Industries hafi notið góðs af tengslaneti sínu í Finnlandi frá fyrri árum.

Þorsteinn Högni segir að liðlega þremur mánuðum eftir stofnun fyrirtækisins hafi Mainframe Industries safnað hlutfé frá fjárfestum „sem eru sterkir á Íslandi og í Finnlandi“.

Söfnuðu fjármagni hratt

Fyrirtækið safnaði tveimur milljónum evra frá íslenska vísissjóð-

„Við einsettum okkur að safna frekar hratt fjármagni inn í félagið“, segir Þorsteinn Högni og nefnir að leitað hafi verið eftir fjárfestum með tengslanet og þekkingu. Hafist var handa við að kynna fyrirtækið fyrir fjárfestum á finnsku tækniráðstefnunni Slush í nóvember. Tveimur vikum síðar lá leiðin í Kísildalinn að hitta fjárfesta.

Hann segir að það hafi komið í ljós að hugmyndir þeirra og Andreessen Horowitz um framtíðina í leikjageiranum fóru vel saman. Aukinheldur hafi Andreessen Horowitz um 160 manns á sínum snærum sem veiti sprotafyrirtækjum aðstoð á fjölda sviða.

„Það var líka gaman að fá Riot Games í hluthafahópinn því þeir framleiða vinsælasta tölvuleik í heimi, League of Legends“, segir Þorsteinn Högni.

Ræddu við 30 fjárfesta

Rætt var við 30 fjárfesta á þeim tíma. Hann segir að það sé alltaf erfitt að fá fundi með fjárfestum. Þeir fái enda ótal fjárfestingartækifæri á sitt borð á hverju ári. Gott tengslanet skipti því sköpum við að fá fundi með fjárfestum. „Í okkar tilviki þekkti einn af meðstofnendum okkar frá Finnlandi einn af meðeigendum Andreessen Horowitz“, segir hann.

Að sögn Þorsteins Högna hefur ekki verið gefið upp hvenær leikurinn komi á markað. Það sé enn nokkuð í það en vonast sé til að prófanir hefjist „áður en of langt um liður“.

Munu safna meira fé

Mainframe Industries hefur safnað 9,6 milljónum evra í hlutfé og fengið 600 þúsund evra lán frá finnsku sprotasjóðnum. „Við munum safna meira fé þegar fram líða stundir. Við erum í ansi góðum málum núna“, segir hann og nefnir að með þessu fé verði hægt að ná lykilverðum í framgangi leiksins. Auknu fé verði safnað þegar þróun leiksins verður lengra komin.

Þorsteinn Högni segir að stuðningur finnska ríkisins við sprotafyrirtæki sé veglegur en annars eðlis en á Íslandi. Á Íslandi sé fyrst og fremst um að ræða styrki frá Tæknipróunarsjóði eða endurgreiðslur á rannsóknar- og þróunarkostnaði. Það sé afar gagnlegt. Í Finnlandi séu veitt hagstæð lán sem nema oft um helmingi eða meira af því hlutfé sem fyrirtækið hafi safnað.

„Þetta eru tíu ára kúlulán og í augnablikinu á eins prósentis vöxtum“, segir hann. Mainframe hafi tekið eitt slíkt lán fyrir 600 þúsund evrur og reiknað sé með að taka fleiri slík lán á næstu tveimur árum.

Borgun sagði upp 140 viðskiptavinum vegna athugasemda FME

Borgun sagði upp rúmlega 140 erlendum viðskiptavinum vegna athugasemda frá Fjármálaeftirlitinu sem bárust árið 2017.

Fyrir Landsrétt hafa verið lögð „gögn sem gefa [það] til kynna“ segir í dómi réttarins sem kveður á um að Borgun hefði átt að greiða fyrrverandi forstöðumanni alþjóðasviðs fyrirtækisins fullan kaupauka við árslok 2017.

Fram hefur komið í fréttum að Fjármálaeftirlitið (FME) gerði á árinu 2017 margvíslegar athuga-

semdir við eftirlit kortafyrirtækisins með peningþvætti og fjármögnun hryðjuverka. Í úrtaki FME sem í voru 16 viðskiptavinir alþjóðasviðs kannaði fyrirtækið ekki áreiðanleika upplýsinga um 13 þeirra með fullnægjandi hætti. Þess vegna krafðist eftirlitið að Borgun sliti viðskiptum við þá og að kortafyrirtækið færi yfir framkvæmd áreiðanleikakannana vegna annarra erlendra viðskiptavina. Slíta ætti viðskiptum við þá sem ekki uppfylltu lagaleg skilyrði.

Borgunarhúsið. FRÉTTABLAÐIÐ/ERNIR

Rekstur Borgunar hefur gengið erfiðlega á síðustu árum en til marks um það tapaði félagið ríflega 972 milljónum króna á síðasta ári borð saman við 1.069 milljóna króna tap árið 2018.

Erlenda greiðslumiðlunarfyrirtækið Salt Pay keypti Borgun í mars fyrir um fimm milljarða, að því er fram kom í Markaðnum. Seljendur voru Íslandsbanki sem átti 64 prósentu hlut, eignarhaldsfélagið Borgun, sem meðal annars var í eigu Stálskipa og Einars Sveinssonar fjárfestis, með 32 prósentu hlut og

félag í eigu stjórnenda Borgunar með tveggja prósentu hlut.

Landsdómur dæmdi Borgun til að greiða Sigurði Guðmundssyni, yfirmanni alþjóðasviðs fyrirtækisins, 1,6 milljónir auk vaxta og málskostnaðar.

Í árslok 2014 fékk Sigurður greidd 60 prósent af umsömdum kaupauka en greiðslu 40 prósentu fjárhæðarinnar var frestað í þrjú ár. Sá hluti kaupaukans var hins vegar ekki inntur af hendi í árslok 2017 og því höfðaði Sigurður mál á hendur Borgun. – hvj

FARTÖLVUR!

ÞÚ FINNUR RÉTTU TÖLVUNA HJÁ OKKUR

APPLE MACBOOK AIR 2020

- Ótrúlega léttar og þunnar tölvur sem eru aflmeiri en nokkurn tímann áður
- 20% stærri snertiflötur og nýtt Magic lyklaborð
- Skelinn er úr 100% endurunnu áli

ASUS

ASUS VIVOBOK 15

- Fæst nú með 10. kynslóð Intel i5 örgjörva
- Rammalaus NanoEdge skjár, nýtir stærðina enn betur
- Með ErgoLift lóm sem lyftir tölvunni örlítið, fyrir aukin þægindi

acer

ACER NITRO 5

- Yfirgnæfandi afkastageta með 10. kynslóð Intel örgjörva og Nvidia skjákorti
- Nú með DTX:X Ultra hljóðstýringu sem skilar skýrara og kraftmeira hljóði
- KillerConnectivity gerir þér kleift að forgangsraða forritum fyrir notkun á netinu

APPLE MACBOOK PRO 2020

- Tilvalin fyrir þau kröfuhörðustu, hönnuð til að auðvelda vinnuflæði og afköst
- Nú fáanleg með örgjörva sem eykur afköst skjástýringar um allt að 80%
- Nýtt Magic lyklaborð með meiri nákvæmni

acer

ACER PREDATOR TRITON 500

- Ótrúlega kraftmikil miðað við stærð
- Notar CoolBoost tækni sem stillir kælinguna eftir þörfum
- 300Hz endurnýjunartíðni sem er allt að 4x meira en í hefðbundnum fartölvum

ASUS

ASUS EXPERTBOOK

- Ein léttasta 14" fartölvan á markaðnum
- Handhafi RedDot 2020 verðlaunanna
- Rafhlaða endist í allt að 24 tíma

tl.is

SKOÐAÐU ÚRVALIÐ Á TL.IS

REYKJAVÍK · AKUREYRI · EGILSSTAÐIR · REYKJANESBÆR · SELFOSS · AKRANES

TÖLVU
LISTINN

Áskorun að gera netverslun arðbæra

Svipmynd

Renata S. Blöndal

Nám:

Stjórnun og verkfræði frá Columbia-háskóla í New York.

Starf:

Yfirmaður viðskiptaþróunar hjá Krónunni. Áður hjá Landsbankanum, Meniga og CCP.

Fjölskylduhagir:

Gift Óskari Inga Magnússyni og saman eigum við Ragnhildi Lilju, 8 ára, og Magnús Inga, 5 ára.

Renata S. Blöndal, yfirmaður viðskiptaþróunar Krónunnar, segir að það verði mikil áskorun að gera netverslun Krónunnar arðbæra. „Við horfum til þeirra aðila sem þegar hafa náð því markmiði í Evrópu. Mikilvægt er að líta á stóru myndina, hvernig Snjallverslunin getur dregið úr kostnaði annars staðar í virðiskeðjunni og aukið tækifæri til markaðssetningar og dýpkað samtalið við viðskiptavinina,“ segir hún.

Hver eru þín helstu áhugamál?

Þau eru fjölmörg. Mér finnst mjög gott að hlaupa til að tæma hugann. Þó ég hlaupi oftast á malbikinu á Seltjarnarnesinu finnst mér skemmtilegast að hlaupa utanvegjar, en þar gæti spilað inn í að ég ólst að hluta til upp úti á landi, nánar tiltekið undir rótum Snæfellsjökuls. Síðustu tvö ár hef ég svo fundið mig í fjallgöngum og nýt min best þegar ég geng á jökla eða há fjöll. Ég fór á gönguskíðanámskeið í vetur sem er góð viðbót við skíðaiðkun fjölskyldunnar og svo reyni ég að gefa mér tíma til að fara út fyrir borgarmörkin á fjallahjól. Þess á milli finnst mér gott að slaka á og lesa eða hlusta á góða bók. Allra skemmtilegast er að verja tíma með fjölskyldunni og ferðast innan lands sem utan.

Nærðu að halda jafnvægi milli vinnu og fjölskyldulífs?

Já, ég held að umhverfið sé að breytast hratt hvað þetta varðar. Atvinnulífið er farið að átta sig á því að starfsmenn geti á sama tíma sett fjölskylduna í fyrsta sæti og staðið sig þrusuvel í vinnunni. Það eru í rauninni tengsl þar á milli, gott jafnvægi á heimilinu gerir okkur að betri starfskröftum.

Hvaða bók hefur haft mest áhrif á þig?

Renata S. Blöndal er að lesa ævisögu Bob Iger, fyrrverandi forstjóra Disney, og tengir mikið við stjórnunarstíl hans. FRÉTTAHLAÐID/ERNIR

Þær eru nokkrar, ég er núna að lesa *The Ride of a Lifetime* eftir Bob Iger, fyrrverandi forstjóra Disney. Ég tengi mikið við hans stjórnunarstíl en hann leggur mikla áherslu á að starfsmenn skapi góða fyrirtækjamenningu og að taka þurfi ákvarðanir til langs tíma þó að það feli í sér aukna áhættu til skamms tíma. Ég held að allir stjórnendur fái innblástur við lestur þessarar bókar. *Becoming* eftir Michelle Obama hafði einnig mikil áhrif á mig sem og bókina *Thrive* eftir Ariónnu Huffington, stofnanda Huffington Post, en hún skrifar um þá staðreynd að góð fyrirtækjamenning og áhersla á mannauð og liðan starfsmanna hefur jákvæð áhrif á arðsemi fyrirtækja, og vísar í rannsóknir þess efnis.

Hver hafa verið mest krefjandi verkefni á undanförunum miss-erum?

Þegar COVID-19 skall á vorum við í Krónunni byrjuð að vinna í Snjallverslun Krónunnar, vefverslun í formi apps, en hún var langt í frá tilbúin. Við vildum gera okkur til þess að aðstoða fólk í erfiðum aðstæðum, en margir gátu ekki farið í verslun til

Atvinnulífið er farið að átta sig á því að starfsmenn geti á sama tíma sett fjölskylduna í fyrsta sæti og staðið sig þrusuvel í vinnunni.

að sækja sér nauðsynjar. Við settum því allt í botn ásamt samstarfsaðilum okkar og unnum mykranna á milli til að koma lausninni út. Það varð úr að við gátum þjónustað framlinustarfsmenn, fólk í áhættuhópum og fólk í einangrun. Það er ótrúlegt hvaða árangri hægt er að ná þegar neyðin kallar og málstaðurinn er góður.

Hvaða áskoranir eru fram undan?

Helstu áskoranirnar fram undan í rekstrarumhverfi Krónunnar eru þær hröðu og miklu breytingar sem einkenna umhverfi matvöruverslana um heim allan og er það verkefni komandi ára að fjárfesta í nýjum innviðum og tækni á sama tíma og við höldum vöruverði lágu. Við höfum komið til móts við aukna kröfu um þjónustu og hraða af hálfu viðskiptavina meðal annars með

innleiðingu sjálfsafgreiðslukassa í verslanir og nú síðast með útgáfu Snjallverslunarinnar.

Það verður mikil áskorun að gera Snjallverslunina arðbæra en við horfum til þeirra aðila sem þegar hafa náð því markmiði í Evrópu. Mikilvægt er að líta á stóru myndina, hvernig Snjallverslunin getur dregið úr kostnaði annars staðar í virðiskeðjunni og aukið tækifæri til markaðssetningar og dýpkað samtalið við viðskiptavinina. Svo erum við spennt að leyfa fólki að skanna beint í körfu með símanum í verslunum okkar, vonandi á þessu ári. Þá er greitt með appinu að innkaupum loknum og því engin þörf að fara á kassa. Þetta sparar viðskiptavininum mörg handtök við að tina vörur í og úr körfu, og svo verða raðir úr sögunni!

Það er ekki hægt að ræða áskoranir án þess að minnst á faraldurinn sem nú geisar. Helsta áskorunin þessa stundina verður að hemja útbreiðslu COVID-19 án þess að það hafi of skaðleg áhrif á hagkerfið. Mörg heimili hafa misst að hluta til eða allar tekjur sínar í kjölfar faraldursins og það er mikilvægt

að koma til móts við þann hóp. Mín skoðun er sú að það sé ekki eingöngu á borði stjórnvalda, fyrirtækjum, sem hafa bolmagn til, ber skylda til að sýna ábyrgð í verki. Við í Krónunni höfum brugðist við með því að halda vel utan um okkar starfsfólk sem hefur verið undir miklu álagi síðan faraldurinn hófst, meðal annars með því að bjóða því upp á salfræðiástoð. Við höfum lagt mikla áherslu á að gera verslanir okkar eins öruggar og kostur er meðal annars með því að sótthreinsa snertifleti og bjóða upp á hanska. Við höfum einnig lagt okkur fram um að auka enn meira viðúrvalið á nauðsynjavöru í lægsta verðflokkki og styrktum Fjölskyldu-hjálp og Hjálpraðisherinn til matarúthlutana.

Faraldurinn svipti hulunni af því hvað hagkerfi heimsins eru viðkvæm fyrir tímabundnu hrúni í eftirspurn, nokkuð sem kemur kannski ekki á óvart en flækir enn meira baráttuna við umhverfisvána. Það verður áskorun næstu áratuga að breyta neysluvenjum þannig að þær gangi ekki svona nærri auðlindum jarðar.

Hlutverk fjárhagsupplýsingastofu í ábyrgum lánveitingum

Dagný Dögg Franklinsdóttir forstöðumaður viðskiptastýringar Creditinfo

Best viljum við geta gengið frá kaupum á bíl, leigutryggingu eða greiðslumati hratt og vel. Fengið bílalan eða leigutryggingu stafrænt og í rauntíma. Til þess að það sé hægt þarf að byggja upp traust á milli skuldara og lánveitanda hratt og örugglega. Þetta traust byggist á fjárhagsgögnum svo sem greiðslusögu og skilvísi, fyrri vanskilum og góðri viðskiptasögu við aðra lánveitendur.

Sæki einstaklingur um lán, ber lánveitandanum, samkvæmt lögum um neytendalán, að meta lánshæfi viðkomandi. Þannig hvílir sú skylda á lánveitendum að skoða gögn um einstaklinginn sem skuldara og meta

getu hans á að standa í skilum, eða óska eftir tryggingu fyrir greiðslum. Í samræmi við lög um neytendalán byggir lánshæfismat á viðskiptasögu og/eda upplýsingum úr gagnagrunnum um fjárhagsmálefni og lánstraust.

Í þeim tilfellum þar sem lán fer yfir tvær milljónir ber lánveitendum, samkvæmt lögum um neytendalán, að framkvæma greiðslumat til viðbótar við lánshæfismat. Í greiðslumati er greiðslugeta á mánuði metin út frá tekjum, skuldbindingum og kostnaði og tekur lánveitandi ákvörðun um lánveitingu í kjölfar greiðslumats. Munurinn á greiðslumati og lánshæfismati er því í grófum dráttum sá að greiðslumat metur mánaðarlega greiðslugetu einstaklings á meðan lánshæfismat spáir fyrir um líkunarnar á að einstaklingur fari í vanskil í náinni framtíð. Vinnsla lánshæfis- og greiðslumats stuðlar þannig að ábyrgum lánveitingum, betri væntum endurheimtum fyrir lánveitendur og betri kjörum fyrir skilvísa lántakendur.

Lánveitendur mega samkvæmt lögum ekki lána ef greiðslugeta, eða

mat á lánshæfi einstaklings, sýnir fram á að hann sé mögulega ekki borgunarmaður fyrir skuldinni. Vanskilaskrá er mikilvæg sýn á umfang vanskila og er heimilt að skrá vanskil einstaklinga og fyrirtækja sem staðið hafa yfir í 40 daga eða meira, þar sem heimild til skráningar liggur fyrir eða opinberar innheimtuáðgerðir. Ef lán væru veitt áhættumeiri einstaklingum myndi það hratt skila sér í verri kjörum fyrir skilvísa skuldara og mögulega minna framboði fjármagns og stífari útlánareglum. Hins vegar geta góð og traust gögn verið grundvöllur þess að hægt er að auka og auðvelda aðgengi að fjármagni á betri kjörum en ella.

Þróað og vanþróað fjármálakerfi

Í þróuðu fjármálakerfi eru allir lántakar metnir á sömu forsendum og haldbærum og traustum gögnum. Í vanþróuðu fjármálakerfum eru tengsl við rétta aðila oft forsenda lánveitinga, en þar er gjarnan skortur á haldbærum gögnum. Creditinfo starfrækir 25 fjárhagsupplýsingastofur (e. cre-

Ef lán væru veitt áhættumeiri einstaklingum myndi það hratt skila sér í verri kjörum fyrir skilvísa skuldara.

dit bureau) í fjórum heimsálfum. Í samstarfi við World Bank og IFC hefur Creditinfo hafið starfsemi á mörkuðum út um allan heim, meðal annars í Kenía, Srí Lanka, Óman og Jamaíka. Félagið vinnur markvisst að því að auka fjárhagslega þátttöku (e. financial inclusion) minni og meðalstórri fyrirtækja og einstaklinga á jadarmörkuðum með því að halda utan um og veita fjárhags- og viðskiptaupplýsingar þar sem þær hafa verið af skornum skammti.

Sjálfvirknivæðing á ljóshraða Það er ekki langt síðan það tók nokkrar vikur og allt upp í mánuði að

fara í greiðslumat. Þá þurfti lántakinn að safna gögnum um sig hjá fjölda fyrirtækja og stofnana og fara með til viðkomandi lánveitanda. Nú tekur sama ferli örfáar mínútur og fer fram rafrænt. Gott aðgengi að miðlægum gögnum gerir það jafnframt að verkum að nú er mögulegt að sækja um fyrirgreiðslu hjá lánveitendum og fyrirtækjum sem eiga litla eða enga sögu um einstaklinginn. Þannig má segja að aðgengileg gögn um lántaka ýti undir virka samkeppni og betri kjör á lánamarkaði.

Sjálfsafgreiðsla og sjálfvirkni er þróun sem hefur verið á ljóshraða á síðustu árum en við aðstæður eins og í dag, heimsfaraldur þar sem samkomubann er við lýði, er þetta enn mikilvægara en nokkru sinni fyrr.

Creditinfo hefur sérhæft sig í sjálfvirknivæðingu ákvarðanatöku við lánveitingar. Þessar ákvarðanir byggja á lagalegum grunni, traustum gögnum og rýndum ferlum. Aðgengi að göðum og traustum gögnum er því nauðsynleg forsenda þess að hægt sé að tryggja aukna sjálfvirknivæðingu og ábyrgar lánveitingar.

Jafnaðu þig hjá Orkunni

Kolefnisjafnaðu aksturinn strax með Orkulyklinum!

Lykil- og korthafar skrá
sig í kolefnisjöfnun
á orkan.is

7 króna afsláttur
af hverjum lítra fer
í kolefnisjöfnun

Votlendissjóðurinn
kolefnisjafnar þitt
framlag

Allar nánari upplýsingar um verkefnið er að finna á orkan.is

Skotsilfur

Í stjórn lónsins

Stokkað var upp í stjórn Bláa lónsins á aðalfundi félagsins í síðustu viku.

Sigríður Margrét Oddsdóttir, forstjóri Lyfju, kom þá ný inn í stjórn í stað Liv Bergþórsdóttur, sem hafði aðeins setið í stjórninni í tæplega eitt ár, en hún tók nýlega við starfi forstjóra ORF Líftækni. Þá höfðu Úlfar Steindórsson, forstjóri Toyota og stjórnarformaður Icelandair Group, og Ragnar Guðmundsson, meðeigandi á lögmansstofunni Advel, sætaskipti þar sem Ragnar kom inn sem aðalmaður í stjórn félagsins en Úlfar er á ný orðinn varamaður í stjórn. Aðrir stjórnarmenn eru Helgi Magnússon, Ágústa Johnson og Steinar Helgason.

Fór aldrei burt

Á síðustu árum hafa íslenskir raforkuframleiðendur unnið að því að draga úr álverðstengingu í sölusamningum sínum og frekar vilja lita til fastverðssamninga tengda við neysluverðsvisítölur eða raforkuverðs á meginlandi Evrópu. Rökin sem færð eru fyrir því eru skiljanleg. Nú gefur hins vegar á bátinn hjá stórkaupendum rafmagns á Íslandi, meðal annars vegna lækkandi álverðs. Fyrir vikið fá þeir afslátt af raforkuverði frá Landsvirkjun, sem er stýrt af **Herði Arnarsyni**. Fór þá álverðstengingin einhvern tíma burt?

Ekki í steininn

Frjálslyndu þingmenn Sjálfstæðisflokksins hefðu átt að taka fagnandi frumvarpi **Halldóru Mogensen** Pirata um afnám refsingar við vörslu neysluskammta fikniefna. Því miður nýttu þingmennirnir ekki tækifærið til að ljá þessari réttarbóli.

Frjálslyndir Sjálfstæðismenn hafa lengi verið sömu skoðunar og Halldóra. Í stefnuskrá flokksins segir að fikniefni séu heilbrigðisvandandi, ekki löggæsluvandandi. Bjarni Benediktsson sagðist hafa viljað að tillagan kæmi úr stjórnkerfinu. Þá er um að gera að þingmenn og ráðherrar flokksins beiti sér fyrir að svo verði sem allra fyrst.

Afríka ekki í verri stöðu síðan á áttunda áratugnum

Afríka mun þurfa á mikilli fjárhagsaðstoð að halda, til að forðast „langvarandi, hræðilegar afleiðingar vegna COVID-19“, sagði Kristalina Georgieva, framkvæmdastjóri Alþjóðagjaldeyrissjóðsins. Sjóðurinn spáir 3,2 prósentu samdrætti í heimsálfunni. „Afríka hefur ekki fengið svona þungt högg síðan á áttunda áratugnum,“ sagði hún. Á undanförunum árum hafa hagkerfi sumra landa í heimsálfunni vaxið hratt, eins og Gana og Rúanda. MYND/AFP

Fyrirtæki í forystu að minnka losun gróðurhúsalofttegunda

Halldór Benjamin Þorbergsson framkvæmdastjóri Samtaka atvinnulífsins

sömuleiðis fyrir landgræðslu og skógrækt, til mótvægis við losun gróðurhúsalofttegunda og leggja verulega fjármuni til þess.

Í síðustu viku birtu stjórnvöld aðgerðaáætlun þar sem sett er markmið um samdrátt í losun til ársins 2030 og um kolefnishlutleysi árið 2040. Þessi áætlun er mun betur unnin og vandaðri en sú sem birt var 2018. Atvinnulífið hefur stutt almennar aðgerðir stjórnvalda til að vinna gegn loftslagsbreytingum og losun gróðurhúsalofttegunda og mun gera það áfram.

Ísland, ESB og Noregur hafa komið sér saman um sameiginleg markmið til að uppfylla skuldbindingar gagnvart Loftslagssamningi Sameinuðu þjóðanna. Í ríkjunum er skuldbindingum skipt í tvo hluta.

Annars vegar er losun frá orkufrekum iðnaði sem fellur undir svo kallað ETS-kerfi, þar sem losunin er talin fram sameiginlega í öllum ríkjunum og á að minnka um 43% til 2030, frá árinu 2005. Vegna þess að kerfið er samevrópskt og að ekki er ætlunin að stöðva iðnþróun í Evrópu, er búið til svigrúm til að ný fyrirtæki geti hafið starfsemi. En í heildina er gert ráð fyrir að nýsköp-

í heildina er gert ráð fyrir að nýsköpun og tækniþróun, ásamt úreldingu eldri fyrirtækja, muni leiða til samdráttar í losun.

un og tækniþróun, ásamt úreldingu eldri fyrirtækja, muni leiða til samdráttar í losun. Þessi fyrirtæki fá úthlutað losunarheimildum sem fækkar smám saman, þær verða dýrari og þessir þættir knýja fram minni losun jafnt og þétt.

Hins vegar er svo almenn starfsemi innanlands. Í aðgerðaáætluninni er gert ráð fyrir mestum samdrætti losunar frá sjávarútvegi, jarðhitavirkjunum, orkufrekum iðnaði og ýmissi annarri starfsemi. Það verða því fyrirtækin sem draga vagninn til að uppfylla skuldbindingar og markmið Íslands í loftslagsmálum, bæði til 2030 og einnig til lengri tíma. Almennur mun draga úr losun eftir því sem samgöngur breytast. Orkuskipti, vistvænir bílar, almenningsamgöngur, hjólréiðar og aðrir vistvænir samgönguhættir skipta miklu.

Í aðgerðaáætluninni er gert ráð fyrir skattheimtu til að hvetja fólk og fyrirtæki til að breyta sínum háttum. En gæta þarf þess að skattheimta skili raunverulegum árangri. Það virðast til dæmis ekki mikil tengsl milli kolefnisgjalds og losunar. Í áætluninni kemur einnig fram að leggja eigi á svo kallaðan urðunarskatt og þá þarf að liggja fyrir að skattheimtan muni í raun skila því sem ætlað er, en verði ekki einungis enn einn skattur til ríkissjóðs án tengsla við umhverfisáhrif.

Á mörgum sviðum mun þróunin á Íslandi byggja á alþjóðlegri þróun, s.s. við að minnka losun við þungaflutninga, þróun eldsneytis og vélbúnaðar fyrir fiskiskip og flugvélar og innleiðingu nýrrar tækni við álframleiðslu og aðra stóriðju.

Þó það teljist ekki til losunar Íslands, hefði verið gaman að sjá lagt mat á áhrif verkefna sem íslensk fyrirtæki hafa staðið fyrir erlendis s.s. jarðhitaverkefni víða um heim, virkjanir og uppbyggingu þekkingar og yfirfærslu tækni og reynslu, þar sem hennar hefur verið þörf. Þarna er um að ræða stórar tölur sem gætu verið upplýsandi í þessu samhengi.

Lán á tímum heimsfaraldurs

Katrín Júlíusdóttir framkvæmdastjóri Samtaka fjármálaframtækja

Fjölmíðlar hafa undanfarið fjallað um stöðu lánveitinga með ríkisábyrgð. Alþingi samþykkti umgjörð og skilyrði fyrir veitingu slíkra lána nú á vordögum og því ekki óeðlilegt að spurt sé um afdrif þessara lána. Áhrif heimsfaraldursins á starfsemi fyrirtækja hafa verið þó nokkur og enn umlykur óvissa um nánustu framtíð talsverð-

an fjölda þeirra. Við slíkar aðstæður er eðlilegt að fyrirtæki gripi til allra mögulegra úrræða og ráðstafana, áður en ákvarðanir um aukna skuldbindingu með frekari lántökum eru teknar. Fyrirtæki og heimili hafa til að mynda í töluverðum mæli nýtt sér úrræði á borð við greiðslufresti lána hjá lánveitendum og hafa þúsundir skilmálabreytinga vegna lána verið gerðar síðan í mars.

Viðbótarlán

Í einum af fyrstu aðgerðapökkum ríkisstjórnarinnar voru kynnt viðbótarlán til fyrirtækja með 70 prósentu ríkisábyrgð. Fljótlega eftir að þau voru kynnt varð ljóst að meira þyrfti að koma til, þar sem upp

teiknuðust dekkri sviðsmyndir í viku hverri, með tilheyrandi ferðatakmarkunum og samkomubanni. Því kynntu stjórnvöld fjölda annarra úrræða fyrir fyrirtæki og starfsfólk þeirra. Með framleggingu hlutabótaleiðar, stuðningi við greiðslu launa á uppsagnarfresti, lokunarstyrkjum, stuðningslánum og fleiri úrræðum, dró úr eftirspurn eftir viðbótarlánum með 70 prósentu ríkisábyrgð. Viðbótarlánaúrræðið stendur þó til boða hjá bönkunum og eru fyrstu lánveitingarnar í matsferli.

Stuðningslán

Eftir að útfærsla og skilyrði stuðningslána til litilla og meðalstórra fyr-

irtækja lá fyrir, með samþykkt laga á Alþingi nú í maí, hefur verið unnið hördum höndum að undirbúningi á afgreiðslu þeirra. Bankar og sparisjóðir eru tilbúnir og hafa stjórnvöld unnið að uppsetningu á umsóknargátt vegna lánveitinganna. Hefur stór hluti undirbúningsins falið í sér uppsetningu á rafrænu staðfestingarferli hjá Skattinum, á að fyrirtæki uppfylli grunnskilyrði til lánveitinga. Nú standa yfir tæknilegar prófanir á umsóknar- og afgreiðsluferlinum og má vænta þess að opnað verði fyrir umsóknir innan skamms. Mikilvægt er að afgreiðsla lánveitinganna geti gengið snurðulaust fyrir sig og má hrósa stjórnvöldum og Ísland.is fyrir þær stórstígu framfarir sem nú

eru að verða í veitingu stafrænnar, opinberrar þjónustu.

Met í útlánun til heimila

Mikil eftirspurn hefur verið eftir þjónustu fjármálaframtækja á undanförunum mánuðum. Þannig hefur mikil útlánaaukning verið hjá bönkunum, ekki síst til heimila vegna fasteignakaupa og endurfjármögnunar húsnæðislána. Heimilin eru að nýta sér hagstæð kjör sem þeim standa til boða og ná þannig í mörgum tilfellum að lækka greiðslubyrði lána sinna. Stafrænar lausnir hafa jafnframt gert þennan feril einfaldan og aðgengilegan og ljóst að heimilin fylgjast vel með tækifærum til hagráðingar á húsnæðislanamarkaði.

Beltone Amaze™

Jafnvel þögnin verður verðmætari

Hágæða heyrnartækin frá Beltone Amaze™ gera þér kleift að heyra betur svo lífsgæðin batna til muna. Þessi nýja kynslóð heyrnartækja skilar einstökum hljómgæðum og tengist beint við snjallsímamann þinn eða önnur snjalltæki. Þú upplifir þögnina á nýjan hátt þegar þú leggur við hlustir með Beltone Amaze™. Komdu í ókeypis heyrnarmælingu og fáðu heyrnartæki lánuð til reynslu.

Kringlunni • sími 568 7777 • heyra.is

HEYRNARSTÖÐIN

SKOÐUN

Helgi Vífill
Júliússon

Gæti farið illa

Inngrip stjórnvalda í atvinnulífið eiga það til að hafa ófyrirséðar afleiðingar. Og ekki til góds. Þingsályktunartillaga Pírata, um að innkalla aflaheimildir á 20 árum og bjóða þær aftur til sölu, er gott dæmi um það. Mikil hætta er á að ef öflug sjávarútvegs myndi ekki njóta við, myndi halla undir fæti í nýsköpun hér á landi. Samkeppnisforskot þjóðarinnar í tækni liggur í þjónustu við sjávarútveg.

Þannig er mál með vexti að mörg af okkar glæsilegustu nýsköpunarfyrirtækjum starfa í sjávarútvegi. Þau hafa getað þróað vörur í samstarfi við útgerðir sem eru öflug útflutningsfyrirtæki. Án nálægðar við öflug sjávarútvegsfyrirtæki sem kaupa tækni til að bæta reksturinn, þökk sé kvótakerfinu, hefðu þau aldrei orðið jafn myndarleg og raunin er.

Stjórnmalámennt verða að hafa grundvallarskilning á aðstæðum í atvinnulífinu og rífa ekki niður þá styrkleika sem fámennit eyriki býr að. Ekki er hægt að ganga að þróttmiklum hagkerfum vísu, jafnvel þótt þau byggi á náttúruauðlindum. Alþekkt er að mörg hagkerfi sem búa yfir miklum auðlindum vaxa hægar, en önnur búa ekki jafnvel hvað það varðar. Það er kallað auðlindabölvunin.

Þess vegna má ekki ganga að því vísu að á Íslandi sé hagsæld þökk sé silfri hafnsins. Kvótakerfið, sem leiddi til mikillar hagræðingar í rekstri sjávarútvegsfyrirtækja, hefur meðal annars leitt til þess að hagvöxtur var engu að síður mikill hér á landi um árabíl.

Auðlindir munu ekki knýja hagkerfið áfram á næstu áratugum, heldur þurfa tæknigreinar að draga vagninn. Þess vegna þarf að skapa tæknifyrirtækjum góðar aðstæður. Margir þurfa að sætta sig við að leiðin fram á við er að tryggja getu sjávarútvegs til að fjárfesta ríkulega í tækni.

Missi útgerðir aflaheimildir á næstu tveimur áratugum, mun það draga úr vilja þeirra til að fjárfesta í nýjum tækjum. Ef útgerðirnar þurfa að kaupa á nýjan leik aflaheimildir, munu þær hafa minna úr að móða til að fjárfesta í rekstrinum. Tillaga Pírata mun því draga úr nýsköpun á þessu sviði.

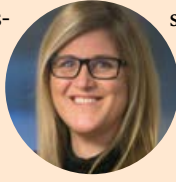
Hér er horft fram hjá því að sjávarútvegur er undirstöðu-atvinnuvegur hér á landi og þingmennirnir kjósa að sækja að honum í mestu kreppu í hundrað ár.

Að sjálfsögðu mun frumvarp Pírata hvorki komast lönd né strönd. Það er aftur á móti mikilvægt að benda á hættunarnar sem í því felast.

Svana nýr formaður Controlant

Svana Gunnarsdóttir, Kristín Friðgeirsdóttir og Frosti Ólafsson voru kjörin ný í stjórn hjá Controlant í síðustu viku. Þau taka sæti Eggerts Claessen, sem er fjárfestingastjóri Frumtaks, Baldurs Guðlaugssonar og Bessa Gíslasonar.

Svana, sem verður stjórnarformaður Controlant, er framkvæmdastjóri Frumtak Ventures. Félagið rekur Frumtakssjóðina, sem eru stærstu hluthafar í Controlant. Kristín er stjórnendaráðgjafi, prófessor við London Business School og fyrrverandi

Svana Gunnarsdóttir, framkvæmdastjóri Frumtaks

stjórnarformaður Haga. Frosti Ólafsson er fyrrverandi framkvæmdastjóri Orflíftækni og Viðskiptaráðs, en starfar í dag sem sjálfstæður ráðgjafi, auk þess að sitja í stjórn Íslandsbanka og Háskólans í Reykjavík.

Auk þeirra sitja áfram í stjórn Ingi Guðjónsson, lyfjafræðingur og fjárfestir, og Trausti Þórmundsson, einn stofnenda Controlant.

Controlant er hátæknifyrirtæki sem vaktar hitastig og staðsetningu lyfja og annarra viðkvæmra vara í flutningi milli landa. –hvj

30.06.2020

Ég held að Björn Þorvaldsson, sem er búinn að fá ansi marga bankamenn dæmda í fangelsi, eftir að hafa saumað að þeim, mætti nú alveg prófa að vera einu sinni spurður spjörunum úr og hafi nú bara gott af því.

Arnar Þór Stefánsson, hæstaréttarlögmaður á LEX

Fylgstu með á Hringbraut

Kynntu þér alla dagskrána á hringbraut.is

21

frétta- og umræðupáttur með áherslu á pólitík, þjóðmál, menningu og lífsreynslu.

Bærinn minn

Þáttaröð um þá töfra sem bæjarfélögin á Íslandi hafa upp á að bjóða.

Bílalíf

Fjórlegur og fjölbreyttur þáttur um bílana okkar í leik og starfi.

Eldhugar

Færir viðmælendur út á jaðar hreysti, hreyfingar og áskorana lífsins.

Fasteignir og heimili

Upplýsandi og fróðlegur þáttur um fasteignir, heimili og húsráð af öllu tagi.

Helgarviðtalið

Björk Eidsdóttir, ritstjóri helgarblaðs Fréttablaðsins, fer dýpra í efnistökblaðsins.

Hugleiðsla

Auður Bjarnadóttir leiðir kennir landsmönnum að anda léttar, slaka á, njóta stundarinnar fólk í þá líðan sem það á skilið.

Mannamál

Einn sígildasti viðtalsþátturinn í íslensku sjónvarpi, opinískar og hispurslaus.

Suðurnesjamagasín

Skoðar mannlífið, atvinnulífið og íþróttirnar suður með sjó.

Saga og samfélag

Fer með áhorfendur fram og aftur tímann í íslenskum fræðum og menningu.

Undir yfirborðið

Varpar ljósi á allt það sérstæða í lífinu sem stundum er falið og fordæmt.

Viðskipti með Jóni G

Fréttatengdur þáttur sem tekur þúlsinn á íslensku viðskiptalífi.

FRÉTTAUMRÆÐA, MENNING, HEILSA,
LÍFSREYNSLA OG NÁTTÚRA

HRINGBRAUT